

ΓΛΩΣΣΑ 09-10-2024

1. Προσπαθήστε να απαντήσετε στις παρακάτω ερωτήσεις, βρίσκοντας μέσα στο κείμενο τις πληροφορίες που χρειάζεστε:

α. Τι περιγράφει ο συγγραφέας; Ποιος κατοικούσε στο σπίτι;

Ο συγγραφέας περιγράφει το διαμέρισμα στο δεύτερο όροφο ενός μεγάλου στο οποίο κατοικούσε ο σημαντικός Έλληνας ποιητής Κωνσταντίνος Καβάφης.

β. Πού βρίσκεται το σπίτι; Έχουμε πληροφορίες για το πώς ήταν απ' έξω;

Το οίκημα αυτό βρίσκεται στην οδό Λέψιους, στο κέντρο της Αλεξάνδρειας. Εξωτερικά ήταν βαμμένο σε πορτοκαλί χρώμα.

γ. Πώς είναι το σπίτι από μέσα με τη σειρά που βλέπει τους χώρους ο συγγραφέας;

Το διαμέρισμα εσωτερικά δεν έχει τίποτα το ξεχωριστό. Ο συγγραφέας περιγράφει τους χώρους του με τη σειρά, όπως μπαίνει και προχωρεί μέσα σε αυτό. Η είσοδος είναι πλατιά, ορθογώνια. Το πρώτο που βλέπει όποιος

τη διαβαίνει είναι μία επιβλητική βιβλιοθήκη που καλύπτει ολόκληρο τον τοίχο. Ο κεντρικός χώρος είναι το σαλόνι, ο χώρος της καθημερινής διαβίωσης του ποιητή. Έχει πλούσια διακόσμηση, σε αντίθεση με το δωμάτιο του ποιητή, που είναι απόλυτα λιτό.

δ. Ποια στοιχεία δείχνουν πώς ήταν η ζωή του ποιητή μέσα σ' αυτό;

Η μεγάλη βιβλιοθήκη που δεσπόζει στο χώρο εισόδου του σπιτιού προϊδεάζει τον επισκέπτη πως ο ένοικος ήταν άνθρωπος του πνεύματος. Το απλό υπνοδωμάτιό του είναι και ο χώρος όπου για ατέλειωτες ώρες μελετούσε και δημιουργούσε. Χαρακτηριστικό είναι ότι είχε στο δωμάτιό του μία κανάτα με νερό για να δροσίζεται κατά τις ατέλειωτες ώρες που έγραφε τα ποιήματά του απομονωμένος. Το σαλόνι του με την ιδιαίτερη διακόσμηση φανερώνει ότι ο ποιητής δεχόταν φίλους, είχε κοινωνική ζωή.

ε. Ποιες είναι οι σκέψεις και τα σχόλια του συγγραφέα;

Ο συγγραφέας εντυπωσιάζεται από τη σκέψη ότι σ' αυτό το λιτό δωμάτιο, το «γυμνό», όπως χαρακτηριστικά γράφει, ο ποιητής δημιουργούσε ποιήματα που αργότερα επρόκειτο να προκαλέσουν το θαυμασμό ακόμα και στις πιο μακρινές χώρες. Τη σκέψη του αυτή συμπληρώνει με το σχόλιο ότι οι ποιητικές συλλογές του Κωνσταντίνου Καβάφη έχουν αποδοθεί σε πολλές ξένες γλώσσες.

2. α. Ο συγγραφέας προτιμάει τον ενεστώτα στην περιγραφή του, ενώ, όταν αφηγείται στιγμές από τη ζωή του ποιητή, χρησιμοποιεί παρελθοντικούς χρόνους και κυρίως παρατατικό. Γιατί νομίζετε ότι συμβαίνει αυτό;

Ο συγγραφέας, για να περιγράψει το σπίτι του ποιητή Καβάφη, χρησιμοποιεί χρόνο ενεστώτα για να δώσει στο λόγο του ζωντάνια κι αμεσότητα. Όταν αναφέρεται σε γεγονότα που συνέβησαν στο παρελθόν, και επειδή δεν έχει ο ίδιος προσωπική επαφή με το πρόσωπο στο οποίο αναφέρεται, χρησιμοποιεί παρατατικό.

β. Στο κείμενο συναντάμε πολλά επίθετα [...]. Μπορείτε να βρείτε μερικά επίθετα στο κείμενο που απλώς περιγράφουν και μερικά που ταυτόχρονα σχολιάζουν;

Επίθετα που περιγράφουν	Επίθετα που σχολιάζουν
μικρά, χαμηλά (σπιτάκια)	· (έπιπλο) επιβλητικό
πλατιά, ορθογώνια (είσοδο)	· κουραστική (δουλειά)
μακριά, ψηλή (βιβλιοθήκη)	· ακατανόητα (ποιήματα)
(φύλλα) τζαμένια	· μανιώδης (ο ποιητής)
παλιά, χρυσοϋφαντα (υφάσματα)	· γυμνό (δωμάτιο)
σκαλιστό (ξύλο)	· κρυφό (σπουδαστήριο)
ατόφιο (ασήμι)	·
θαμπό (γυαλί)	·
στενό, απλό (κρεβάτι)	·
ακατέργαστο (ξύλο)	·
(καρέκλα) ψάθινη	·

γ. Τα επίθετα περιγράφουν με σύντομο τρόπο ένα χαρακτηριστικό των ουσιαστικών που συνοδεύουν. Δείτε πώς θα περιγράφαμε χρησιμοποιώντας στη θέση των επιθέτων περισσότερες λέξεις:

Στο δωμάτιο υπάρχει ένα τραπεζάκι από ακατέργαστο ξύλο (από ξύλο που δεν το έχουν κατεργαστεί), μια καρέκλα ψάθινη (από ψάθα) κι ένα σιδερένιο τρίποδο (από σίδηρο).

Προσπαθήστε να αντικαταστήσετε τα υπογραμμισμένα επίθετα του κειμένου με φράσεις που να περιγράφουν τα ουσιαστικά που συνοδεύουν.

- ένας καναπές τούρκικος (καναπές που προέρχεται από την Τουρκία)
- από σκαλιστό ξύλο (από ξύλο που έχει σκαλιστεί)
- τις ζεστές νύχτες (τις νύχτες που έχει ζέστη)
- την κουραστική δουλειά του (τη δουλειά που τον κουράζει)

δ. Κάντε το αντίστροφο στο κείμενο που ακολουθεί:

Για πολλά χρόνια το σπίτι εκείνο, το σπίτι-φάντασμα των παιδικών μου χρόνων, ήταν ακατοίκητο. Δεν έχανα όμως ευκαιρία να το επισκέπτομαι, με κάποιο φόβο κάθε φορά ανεξήγητο. Το σπίτι ήταν διώροφο και είχε μια παλιά αυλή πλακόστρωτη. Οι τοίχοι ήταν παχιοί και ψηλοί. Ήταν πέτρινοι. Τα παράθυρά του ήταν καγκελωτά και τα παντζούρια σχεδόν σάπια. Σπρώχνοντας τη βαριά ξύλινη πόρτα του, αντίκριζα μια εικόνα γοητευτική. Οι τοίχοι ήταν γεμάτοι με διακοσμήσεις, το ταβάνι ολοστόλιστο και, το εντυπωσιακότερο, τα τζάμια στα παράθυρα πολύχρωμα.

ε. Σε ένα κείμενο που περιγράφει ένα κτίσμα μέσα στο χώρο υπάρχουν πολλές λέξεις, μόνες τους ή μαζί με άλλες, που φανερώνουν τόπο. Τέτοιες μπορεί να είναι, για παράδειγμα, επιρρήματα (γύρω, πάνω, έξω) ή φράσεις με προθέσεις (π.χ. από την αυλή, σε μια γωνιά).

Χωριστείτε σε τέσσερις ομάδες και βρείτε τέτοιες λέξεις μέσα στο κείμενο. Κερδίζει βέβαια η ομάδα που θα βρει τις περισσότερες.

- «στην οδό Λέψιους...»
- «...ένα δρόμο στην καρδιά της Αλεξάνδρειας...»
- «Ο ποιητής κατοικούσε στο δεύτερο όροφο ενός μεγάρου...»
- «Από εκεί φαινόταν απέναντι το νοσοκομείο, χτισμένο ανάμεσα σε μικρά, χαμηλά σπιτάκια.»
- «Από το διαμέρισμά του είχε βγάλει...»
- «...και στη θέση του είχε βάλει...»
- «Στην πλατιά ορθογώνια είσοδο, από το κατώφλι ακόμα...»
- «...και τα στοιβαγμένα στα ράφια βιβλία...»
- «Στο σαλόνι, εκεί όπου ο ποιητής συνήθιζε...»
- «...και πάνω τους ένα κηροπήγιο...»
- «...μερικές φτηνές χαλκογραφίες στους τοίχους...»
- «...κι ένα σιδερένιο τρίποδο σκουριασμένο που είχε πάνω του μια λεκάνη...»
- «...αντί να πηγαίνει στο λουτρό...»
- «...να βουτάει μια πετσέτα στο νερό αυτής της λεκάνης...»
- «Γιατί συχνά έμενε εκεί ως αργά, σκυμμένος πάνω στο χοντροφτιαγμένο τραπεζάκι...»
- «Σ' αυτό το γυμνό δωμάτιο, το κρυφό του σπουδαστήριο...»

- «... το θαυμασμό ακόμα και στις πιο μακρινές χώρες.»
- «... ο περισσότερο μεταφρασμένος στο εξωτερικό Νεοέλληνας ποιητής.»